

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գին 6 Արծաթ Կեղծարհի
Վեցանեայ 31/4
Մեկ ծանուցումը ստորին 2 դարուն է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամենամայ 1ի
և 13ին կը սկսին:

Դուք երբեք չպիտի ընդհատեցնէ՛ք
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրացրոյ՛ք վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ իցէ գրութիւն Լուսագրին պիտի
ուղղուի. եւ ամենց նամակը ծախ
քը խրկուի վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 2 ԿՈՅԵՄԵՐ
ՊՈՐՍՍՅԻՆ ԼԵՈՒԱԳՐԱԿԱՆ
ԼՈՒՐԵՐԸ
Լոստրա 11 Նոյեմբ.
Օսմանեան Բոսնիայի 481/2 485/8
Փարիզ 12 Նոյեմբ.
Օսմանեան Բոսնիայի 481/2 485/8
Օսմանեան Պանքային բաժինները 71/4
Գրուի:

ԼԵՈՒԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
Փարիզ 7 Նոյեմբ.
«Այսպէս անյարգող պիտի առաջարկէ
վեհապետաց որ եւրոպական տէրութեանց
ժողով մը գումարուի:
«Գաղղիոյ Պանքան իր դրամագիրը
հարկւրն 6ի հանեց:»
Փարիզ 9 Նոյեմբ.
«Լեւոնական տէրութիւնները ժողովի
հրաւիրելու համար Վարօյնի կայսեր զը-
րած նամակները Լոստրա, Պէրլին եւ
Ս. իեննա հասան:
«Արտուի թէ Խաղիոյ կառավարու-
թիւնն այս հրաւերն ընդունելու է:»

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

Հարթութեւ ամենէն կարեւոր լուրը
Գաղղիոյ ժողովներուն բացման առթիւ
«Վարօյնի կայսեր զրած նամակները
Լոստրա, Պէրլին եւ Ս. իեննա հասան:
«Արտուի թէ Խաղիոյ կառավարու-
թիւնն այս հրաւերն ընդունելու է:»
Բայց մեր կարծեաց երկու կողմն ալ
իրաւունք ունին: Այսպէս ատենադատու-
թիւնը թէպէտ ըստ ինքեան խաղաղասէր
հոգիէ մը ներշնչեալ կերելի, ըստ որում
Լեւոնական մեծամեծ խնդիրներն առանց
Թիմանթի լուծելու միջոցներ կառա-
ջարկէ, բայց այն միջոցներուն յաջորդ-
թիւնը շատերուն ինչպէս նաեւ մեզ ան-
յուսալի կերելի, և հաւաստի պատճառը:
«Վարօյնի Լեւոնայի քաղաքական
դրութեան միակ հիմ և կապ համար-
ուած 1815ի դաշնագրութիւնները բա-
յրաձայնապէս աւրուած ու փճացած համա-
րկրով կառաջարկէ որ եւրոպական տէրու-
թեանց ժողով մը մէջ վերաքննուին, ա-
նոնց հակառակ կատարուած իրողութիւն-
ները ճանչուին, և կախ մնացած կարեւոր
խնդիրները լուծուելով՝ նոր դաշնագրու-
թիւն մը հաստատուի:
Այս առաջարկութեան ընդունուե-
լուն կամ չի գործ գրուելուն դիմաւոր
արդեւներն առայժմ Մեզիկա և Լեւոնի-
ան Լոստրա տէրութիւններն 1815ի
դաշնագրութեանց աւրուած կամ փճացած
հրաւիրակներն եւրոպական ընդհանուր
շփոթութիւն և պատերազմի հետեւանք
կատարելով կամ այնպէս յուզելով
կուզեն որ այն դաշնագրութիւններն հաս-
տատուուին, և միայն մէկ քանի աւ-
րուած տրամադրութիւններու վրայ հա-
մաձայնութիւն հաստատուի տէրութեանց
մէջ:

Ըստ ազգայնոց են Լեւոնայի լուրաց
միտերուն բողոքն և մանաւանդ Մեզիկոյ
կառավարութեան կողմանէ վերջին օրե-
րը Բեղրադիոյ դեղումը ծանուցուելը
մը, որուն մէջ Լոստրա Դոն Ուրլը կը
հաստատէ թէ Լեւոնայի վրայ Ռուս-
տիոյ ունեցած իրաւունքը նոյն հիման վը-
րայ հաստատուած է, որուն վրայ հաս-
տատուած են Լեւոնայի ազատութիւն-
ներն ու արտօնութիւնները, այն է 1815ի
դաշնագրութեանց վրայ, որոց անկողմ
պահուիլը կուզէ Մեզիկա:
«Գաղղիոյ Ռուսիոյ: Այս տէրութիւնը
վերջին անգամ երբեք տէրութեանց Լե-
ւոնայի համար ըրած միջնորդութիւնը
մերժած ժամանակ յայտարարութիւն ը-
րել էր թէ միայն Լեւոնայի խնդրոյն
համար դեպքում ժողով չընդունելի, ինչ-
պէս որ երբեք տէրութիւններն առաջար-
կել էին: Բայց թէ որ եւրոպական ամեն
խնդրոց համար տէրութեանց ժողով մը
գումարուիլ պէտք ըլլայ կամ արժան դա-
ուի, ինքը դէմ չի կենար: Այս յայտարա-
րութեան նախընդ, Ռուսիա Վարօյնի
կայսեր առաջարկութիւնն ընդունելու յո-
ժարմով կերելի: Այսին կըսուի Բրու-
սիոյ համար ալ: Ռուսի կը մնայ Մեզիկոյ
և Լեւոնայի համութիւնը ձեռք բերել:
Այս ալ խիստ դժուար, և ըստ ամենց բո-
լորովին անհնար կերելի առայժմ:
Եւ հաւաստի Վարօյնի կայսեր ատե-
նորանու թեան կարեւոր մասերը որոնք հե-
ռազիրն արդէն բերած է:
«Լեւոնայի դատը Գաղղիոյ մէջ
մեծ համակրութիւն ունենալուն համար
չլրանեցալ Լեւոնայի մէջ մեքլունեաց
Պառաջին դաշնակցներէն մեկուն հետ աւ-
րուիլը աչքս առնելով ձայն բարձրացնել
ի նպատակ ազգի մը՝ որ Ռուսիոյ աչքին
ապրտամբ կը համարուի, իսկ մեր աչքին
պատմութեան և դաշնագրութեանց մէջ
արձանագրեալ իրաւունքի մը ժառանգ է:
«Ըստ այդմէն իմանալով ինչպէս նաեւ
առանց լուս կենալու, միակ միջոց մը կը
մնայ մեզ, այն է Լեւոնայի դատը եւ-
րոպական ատենան մը յանձնել, ինչպէս
որ Ռուսիա ալ արդէն իր հաւանութիւն-
ներն յայտնած է: Ասանկով բարեկարգու-
թեան նոր դաշնագրութիւն մը կըսուի սկսիլ և
Լեւոնայի անհանգստութիւնները փափա-
սիլ:
«Դաւանակն եկած է յերախօսու-
թիւններով աւրուած շէնքը վերականգ-
նելու, և անդամաւոր կերպով կատար-
ուած իրողութիւնները ճանչելու: 1815ի
դաշնագրութիւնները փճացած են: Զու-
նաստանի, Պէրլինի, Խաղիոյ Գաղ-
ղիոյ և Պանուրի վրայ աւրուեցան Գեր-
մանիա ալ դանտը փոփոխելու համար կը
յուզուի: Արեւմտեան Լեւոնայի ներկայ
վիճակը տէրութեանց ժողով մը պէտք
ունի:
«Այս յուսամ որ այս հրաւերն ամե-
նէն ալ կ'ընդունուի: Մերժումը դադա-
նի դիտումներու կապած կուտայ:
«Երկու ծանրաց կայ առջեւին բաց-
ւած, մէկը խաղաղութեան քաղաքակր-
թութեան կառաջնորդէ, միւսն ալ՝ վա-
ղախու անցեալ մը հաստատութիւնը յա-
մառութեամբ անհրաժեշտ պատերազմի:

«Եւս այս է, Պարոնայք, Լեւո-
նայի առջեւ բանեցնելը բերանս:»
Այսինքն հեռագրաւորները կը
յուզեն որ Վարօյնի կայսեր արդէն ի
գործ դնել սկսած է իր խոստումները:
Բայց միւս տէրութիւններէն ընդունելու
թիւն պիտի գտնուի թէ ոչ, քիչ օրէն կը-
նանք իմանալ:
Յոնիական կղզեաց Յունաստանի հետ
միանալուն խնդիրը որ արդէն լուծուած
կը կարծուէր, նոր դժուարութիւններու
հանդիպած կերելի:
Յոնիացեաց երեսփոխանական ժողո-
վը յայտարարութիւն ըրել էր թէ Վար-
օյնի ամրութիւններն իրենց արդի վե-
ճակովը Յունաստանի պէտք է արուին:
Մեզիկոյ կառավարութիւնն այս պայմանը
չընդունել: Յոնիացիք պնդեցին: Այս
ձայնէ Յոնիական կղզեաց վերադասու-
թիւնը վեճին վախճան տալու համար Յո-
նիացեաց երեսփոխանական խորհրդարանին
նիստերը վեց ամեռան համար դադրե-
ցուց: Եւ Յոնիական կղզեաց Յունաս-
տանի հետ միանալու խնդիրը վեց ամիս
եւ կը մնայ:
Լեւոնայի կառավարութիւնն ալ ինչ-
պէս արդէն ծանուցած ենք, Վարօյնի
ամրութիւններուն կանգուն մնալը չու-
զեր, որովհետեւ Վարօյնի ամրութիւն-
ներովը Վարօյնի ծովու բանակին կը
սեպուի, և թշնամի տէրութեան մը ձեռք
անցած ատեն, Եւրոպական ծովուն մէջ
Լեւոնայի դործը կը լմնայ: Արտուի թէ
Բ. Գրան կառավարութիւնն ալ այս մա-
սին համակող է Լեւոնայի, որովհետեւ
ինչպէս յայտնի է, կայսերական կառավա-
րութիւնն ալ կարեւոր շահեր ունի Եւ-
րոպական ծովուն մէջ, և չի կարող երբեք
միջեալ ծովուն աղաւտութիւնն ու աղա-
ւտութիւնը փառելի մէջ ձգելը անօրէ-
նութիւններու համութիւն առ:
Այս կողմանէ Գերմանիա առաջին թա-
գաւորն Յունաստանի թագն ընդունելու
անհրաժեշտ պայման դրած էր Յոնիական
կղզեաց Յունաստանի հետ միանալը և
այն կղզեաց տուրքէն տարին տասն հազար
լիւր իրեն հաղթի յաւելուած մը արուի-
լը: Այս, եթէ այս պայմանները չի-
տարուին, ինչ պիտի ընէ Գերմանիա
— Այս ալ երկրորդ ինչ իր մէջ: Բայց
որ Յունաստանի խնդիրն իր ամեն դժ-
ւարութիւններովը դեռ անընդ կը կենայ:
Նոյն իսկ Յունաստանի մէջ ալ դործերն
առժամանակեայ վիճակի մէջ կը մնան
քանի որ Յունաստանի և Յոնիական կղզ-
եաց օրէնքներն ու երաժուտը մէկ չըլլան:
Գաղղիոյ լուրացիներէն ոմանք այս
դժուարութիւններուն պատճառ Մեզիկոյ
կառավարութիւնը կը համարին, որպէս
թէ Լեւոնայի և Պանուրի գործերուն
դարձուածքը նկատելով, մինչև յառաջե-
կայ դարուն Յոնիական կղզիները ձեռքէն
չհանել կուզէ:
Հեռուացեաց Գերմանիա առաջին թա-
գաւորը հոկտ. 18/30ին հետեւեալ յայ-
տարարութիւնը ուղղեց ազգին:
«Հեռուացիք:
«Յունաստանի դահը երբեք ժամա-

նակա՛ ուր ձեր քուէն դնա՛ կոչեց, պէտք
կ'ըլլամ քանի մը խօսք ձեզ ուղղելու:
«Այս ոչ ներհուն խելք և ոչ փոր-
ձառութիւն կը բերեմ ձեզ: Իմ հասա-
կէս պիտի իրաւարարութիւններ չեք
կրնար սրտան: Բայց ձեզ կը բերեմ վա-
տահութիւն և անկեղծ անձնուիրութիւն
մը, խորին համոզմամբ թէ ազգային մէջ
իմ բարդ պիտի նոնանայ ձերին հետ:
Խօսք կուտամ ձեզ որ իմ բոլոր կենսքս
ձեր խորութեանը պիտի նուիրեմ:
«Այս միայն պիտի յարգեմ և խղճի
մտքը պիտի պահեմ ձեր օրէնքները, և
մանաւանդ Սահմանադրութիւնը որ հե-
լեւական նոր կառավարութեան հիմանը
վեցն է, այլ և պիտի յարգեմ ձեր հաս-
տատեալ կարգերը, սովորութիւնները,
ընդուն, մէկ խօսքով՝ ինչ որ ձեզ յարգի
ու սիրելի է, և պիտի սովորեմ ձերն սի-
րել, ինչպէս որ արդէն ձեզ կը սիրեմ:
«Բայց պիտի աղաչեմ ձեր մէջ եղած
ամենէն յարգի ու հանձնարել մարդիկը
որ բոլորապէս զան դուրսուին, առանց
իրենց հին քաղաքական դժուարութեանց
միտ դնելու: Եւ նոյն խոհանոց և լուսա-
ւորեալ քաղաքացիութեան օժանդակու-
թեամբը պիտի աշխատիմ քաղաքացիներու
այն ամեն տեսակ բարի հոգեւորը գորս
կը պարունակէ ձեր գեղեցիկ հայրենիքը՝
որ այսուհետեւ իմ հայրենիքս եղաւ:
«Իմ փառասիրութեանս նպատակը
պիտի ըլլայ կրցածիս չափ աշխատիլ որ
Յունաստան Եւրոպայի մէջ օրինակ ըլլա-
լիք թագաւորութիւն մը ընէմ:
«Մեկնակարգը որ ահաբաց դորու-
թիւն կուտայ, առաջնորդ պիտի ըլլայ ին-
ձի ընելիք ջանքս մէջ: Յոյս ունիմ որ
չթողուր երբեք որ այսօրեայ օրս հրապա-
րակաւ ձեզի առած այս խոստումներս
մոռնամ:
«Աղաչեմ զՎատուած որ իր սուրբ
և փրկարար աջը հովանի ընէ ձեզ:
ԳԵՐՄԱՆ
Անհար է պատմել ինչ աստիճան քաղ-
ցը և հաճոյական ազդեցութիւն մը բրաւ
պատմանի թագաւորին այս գեղեցիկ յայ-
տարարութիւնը, որ հեղինակաց ազգին
զգացումները բաղձանքն ու յոյսերը միան-
գամայն կը դգուէ:
Հեռուեալ օրը նորապի թագաւորն
ազգային ժողովին առջեւ կըսուի բրաւ
Սահմանադրութեան հաւատարմի կենա-
լու: Վարին վեհապալութիւնը յոյն ծո-
վապետի համադրեալ հաղած էր Գաղ-
ղիոյ, Մեզիկոյ, Ռուսիոյ, Տանիմարցի
և Յունաստանի պատուանշաններով:
Իրիկունը մեծ կոչուելը եղաւ պարա-
տը:
Հեռուեալ օրը կիրակի, թագաւորը
թիկնապահով մը հետնորդ եկեղեցի գնաց
և երեսու ատենը հրաման ըրաւ որ եկե-
ղեցւոյն մէջ իրեն համար դրուած աթո-
ռը վերցուի: Բաւա նաեւ թէ չէր ուզել
որ ժողովուրդը եկեղեցւոյն մէջ իրեն հա-
մար «Մեքցե» գուէ, և խաչադրուի դրո-
շակն ալ իր առջեւ խնարհեցնեն: Զոհ-
անմբեր 21ին օրը զօրահանդէս ըրաւ, և
իրիկուն գեմալ քաղաքացիի հազուս-
տով և մէկ թիկնապահ մը հետ Մեքեն-
քի փողոցներուն մէջ պտրտեցաւ:

Պ. Տիւրիւի, պաշտօնեայ հասարակ
կրթութեան Գաղղիոյ, շրջաբերականք
տնտեսչա ուսումնարանայ, եւայլն եւայլն

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ ԶԻՆԻԼԻ ԽԱՆ